

ALEGIA KLASIKOAK EUSKARAZ: ISOPETEKO, LA FONTAINEREN ETA SAMANIEGOREN ALEGIEN BERRIDAZKETEN AZTERKETA

Tesiaren egilea: Miren Josune Beldarrain Agirre

Unibertsitatea: Euskal Herriko Unibertsitatea

Saila: Hizkuntzaren eta Literaturaren Didaktika Saila

Tesi-zuzendaria: Jose Manuel López Gaseni

Tesiaren laburpena:

Alegia klasikoen euskal berridazketak aztertu ditut nire tesian.

Euskal berridazketen corpus zabal bat jaso nuen, katalogoak eta iturri hemerografikoak arakatuta, hango eta hemengo liburutegi eta agiritegietan.

Epeari dagokionez, 1804tik 2003. urtera bitartekoak jaso nituen: hain zuzen, Bizenta Mogelen *Ipui onac* izan zen hasierako mugarría, eta tesi-egitasmoa aurkeztu nuen urtea bukaerakoa.

Honako egile hauen alegia euskaratuak bildu nituen: Esopo, Fedro, Jean de La Fontaine eta Félix María Samaniego. Baita liburu honetako alegia euskaratuak ere: *La vida de Ysopet con sus fábulas historiadadas*.

Analisia egiteko, sorburu- eta xede-testuen lagin bat hartu nuen.

Esopo eta Fedro bazterturik, honako lan hauek izan dira sorburu-testuak: *La vida de Ysopet con sus fábulas historiadadas* (1489), La Fontaineren *Fables choisies mises en vers* (1668, 1678-79, 1694) eta Samaniegoren *Fábulas en verso castellano, para el uso del Real Seminario Bascongado* (1781, 1784).

Xede-testuak, berriz, asko ziren aukeran; izan ere, sorburu-testuetako alegien 50 berridazle eta 1.400 alegiatik gora bildu ditut nire corpusean. Horregatik, lagin bat hartu nuen, hura azterturik, garai guztietako euskal alegien berridazketen ispilu egokia eman zezakeena. Hala, bada, hamalau euskal berridazle hautatu nituen: Bizenta Mogel, Juan Antonio Mogel, Agustin Pascual Iturriaga, Jean-Baptiste Arxu, Martin Goyhetche, Gratien Adema, Felipe Arrese Beitia, Joseba Altuna Aldasoro, Ramon Intzagarai, Jules Moulier, Leon Leon, Josu Egea, Jesus Mari Mendizabal eta Koldo Biguri.

Itzulpen-lkerketen ikuspegi komunikatiboan oinarriturik egin nuen analisi metodologikoaren diseinua. Ikuspegi horren barruan, Itzulpen lkerketa Deskriptiboak hartu ditut kontuan, eta, bereziki, André Lefevereren teoria-ekarpenak, hala nola hertsaduren formulazioa (*constraints*) —hau da, ideologia, poetika, diskurtsoaren unibertsoa eta estrategia ilokutiboak— eta berridazketari buruz (*rewriting*) zeukan ikusmoldea.

Analisia egiteko, sorburu-sistemaren ezaugarriak eta xede-sistemaren ezaugarriak aztertu ditut, batetik; eta, bestetik, sorburu-testuak eta xede-testuak alderatu ditut.

Analisia era horretara eginik, jakin dut zer-nolako bilakaera izan duten alegia klasikoen berridazketek: zer funtzio izan duten Euskal Haur eta Gazte Literaturan garairik garai, zer-nolako balioak helarazi dituzten eta zertarako erabili diren. Hala-ber, jakin dut zer-nolako berridazketa-estrategiak erabili dituzten euskal egileek: jatorrizkoa euskaldunen diskurtsoaren unibertsora ekarri duten edo ez, irakaspenen osagai morala aldatu duten edo ez, eduki semantikoa aintzatetsi duten, forma lehenetsi duten, edo birsortzaile jokatu duten.